

3937 1. Beh. af Lovf. om Forandr. i og Tillæg til Lov om Haandværks- og Fabrikdrift m. M. 3938

stæder som en Art Almisse. De Exempler, han anførte, Ribe og Helsingør, gif dog ikke ganske i denne Retning, thi de ere komne i en uheldig Stilling paa Grund af Omstændigheder, der ligge ganske uden for de almindelige Næringsforhold, nemlig paa Grund af Landassaaelse eller Ophævelse af en Statsindretning. Den almindelige Grundsætning derimod, som det ærede Medlem udtalte, gif i den Retning, at man burde lade disse Privilegier bestaa til en vis Grad til Bedste for smaa Kjøbstæder, eller at der ved Bevilling burde kunne gjøres Undtagelser for smaa Kjøbstæder. Jeg tror, som sagt, at smaa Kjøbstæder stode sig bedst ved at ophøre at være Kjøbstæder.

Bale: Ved en første Behandling pleier man jo i Reglen at tale om Loven i Almindelighed. Dette Lovforslag er imidlertid en Samling af nogle Brudstykker, der i sin Tid ere foreslaaede af Kjøbstadkommissionen, og man kan jo, som det er flet, her ogsaa tale om, hvad der savnes af andre Brudstykker. Jeg vil dog nu prøve paa, om der ikke ved denne første Behandling kunde afvindes dette Lovforslag en Betragtning, som tog Sagen lidt mere i Almindelighed og knyttede den til den Tilbragelse i vort offentlige Liv, som fandt Sted i 1857; thi det forekommer mig at være gavnligt, at man nu under de forandrede Tidsumstændigheder holder dem lidt for Nie til Belysning af, hvorvidt det er nødvendigt eller ikke nødvendigt at gaa ind paa det Lovforslag, som her foreligger. Jeg har saa lidt og ofte klaget over, at man lader Forhold, som egentlig høre hjemme under en anden Forsatning, bestaa uforandrede, efter at vi have faaet den frie Forsatning, og jeg vilde af Hjertet ønske, at det maatte gaa mere og mere op for den store Del af Befolkningen, hvorledes vi med Hensyn til Statsmaskineriet blive staaende paa et Trin, der aldeles ikke svarer til, hvad der var tilfaldet i 1849. I denne Henseende er der fra Regjeringens Side flet overordentlig lidt. Der er vigtige Spørgsmaal, som skulde have været afgjorte i Henhold til Grundloven, f. Ex. for at nævne et enkelt Spørgsmaal, Loven om Ministeransvarligheden, som skulde have været givet i Henhold til Grundloven, men som Regjeringen aldeles ikke har indladt sig paa i de 25 Aar, hvori vi have haft Friheden. I disse 25 Aar have de fleste Regjeringer udmærket sig ved en mageløs Kortsynethed, de have ensidig figet paa enkelte Sider af Folkelivet og derved have de ofte taget feil af det store Hele. Et ganske udmærket Exempel herpaa

er den Maade, hvorpaa man er gaaet frem med Hensyn til Kjøbstæderne, og det var en i høieste Grad utaknemlig Fremfærd af den Mand, som den Gang var Indenrigsminister, og som nu ogsaa er Minister, men ikke Indenrigsminister, nemlig Krieger, at udtale, at han ved denne Leilighed gif i Christian Colbjørnsens Fodspor. Dette Bidnesbyrd gav han sig selv, og det er godt, at han selv gav sig det, thi der var vist ikke en eneste af Kjøbstæderne, der gav ham det. Nu ville vi se, om der kommer en Historiefriker, som vil optage hans eget Bidnesbyrd og føre det videre. Men hvad gjorde Regjeringen den Gang? Ja, lad mig tage et Sidespykke. Nu er jo netop det blevet omtalt, som kaldes det lærde Laug, og der er Mestre, de hedde Magistre — saaledes hed de i gamle Dage, men der laves saa meget om paa det lærde Laug — og dette lærde Laug har nylig fundet en Talsmand ved Universitetets Marsfest, Noget, vi skulde mærke os til anden Leilighed. De Folk, der ere udgaaede af dette lærde Laug, vide saa godt, at først er man Dreng, dernæst er man Svend og saa endelig bliver man Mester; det blive de endnu den Dag i Dag. Rigtignok kalder man disse halvferdiggjorte Dreng akademiske Borgere, men hvis en af disse akademiske Borgere vilde vende hen og gifte sig, naar han sidder og studerer paa sit Stipendium inde paa Regentsen, vilde man vistnok finde, at det var halvgjort Arbejde, at det ikke var færdigt, men derimod, det samme lærde Laugs Herrer, som med den største Freidighed af Verden gaa hen og kaste en Lov ud, hvorved man giver ganske vist først den tyveaarige Mand Ret til at faae et af disse Laugs, nemlig Geistlighedens Folk, til at attestere, at nu ere de rette Hgtesfolk, give ganske raff den attenaarige Pjyr med Cigaren i Munden og Kjeresten under Armen Ret til uden Hgtestab at gaa hen og stifte Hgtestab mellem det attende og tyvende Aar (Afbrudelse). Nei, hvem forhindrer det? Ja, man skal være 20 Aar, før man indgaar Hgtestab, men først lever man paa Polst, og jeg gad se den Politimester, der gaar hen og forhindrer det. Net det, der klages over — Dverfyldning af Fattighusene — skyldes virkelig ligesaa godt de Forbindelser, som det geistlige Laug ikke har sat Stempel paa, som dem, det har sat Stempel paa. Men dette nævner jeg kun som et Sidespykke. Den ene Side af Samfundet er fuldstændig betrygget for disse Udfeilser, men den anden Del, den, om hvilken man siger, at den ikke har en vis Kundskab og Indsigt — det rette

17de April.

252